

2023-04-19

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: ALN-2023-00017, Hänvisning: KFKS 2023-00092

Medborgarförslag planera för ett ”SällBo”

Förslag till beslut

Äldrenämnden avslår medborgarförslaget att planera för ett gemensamhetsboende enligt SällBo-modellen.

Sammanfattning

I medborgarförslag som inkom den 24 januari 2023 föreslås att Nacka kommun ska planera för ett gemensamhetsboende enligt SällBo-modellen i Helsingborg. SällBo är en förkortning för Sällskapsboende och innebär en boendeform där man bor i mindre egna lägenheter och delar på gemensamma utrymmen samt i hög utsträckning socialiserar med sina grannar. I drygt hälften av lägenheterna bor personer som är minst 70 år och i resterande lägenheter bor unga vuxna mellan 18 och 25 år, däribland personer som nyligen fått uppehållstillstånd i Sverige.

Syftet med boendeformen beskrivs vara att motverka ensamhet och minska stödbehov bland äldre samt ge de äldre ett aktivt och meningsfullt liv. Syftet med boendeformen beskrivs även vara att de äldre kan hjälpa unga nyanlända med språkstudier och integration i samhället.

Äldreenhetens utredning visar att de viktiga frågor som lyfts i medborgarförslaget hanteras inom befintligt utbud av insatser. Det bedöms därför i nuläget inte finnas något behov av att planera för införandet av gemensamhetsboenden enligt SällBo-modellen.

Ärendet

Bakgrund

Den 24 januari 2023 inkom ett medborgarförslag där Nacka kommun föreslås att planera för ett gemensamhetsboende enligt modell Sällskapsboende ”SällBo” i Helsingborg. Syftet enligt medborgarförslaget med ett gemensamhetsboende beskrivs vara att motverka ensamhet och minska stödbehov bland äldre och ge dem ett aktivt och

meningsfullt liv. Detta samtidigt som de äldre kan hjälpa unga nyanlända med språkstudier och integration i samhället.

Sällsksboende utifrån Helsingborgs modell ”SällBo”

Helsingborgs stads allmännyttiga fastighetsbolag Helsingborgshem har utvecklat en modell av gemensamhetsboende som de kallar för ”SällBo”. SällBo är en förkortning av Sällsksboende och syftet med boendet är en ökad integration genom att låta generationer och kulturer mötas samt att sätta det sociala livet i centrum. I drygt hälften av lägenheterna bor hyresgäster som är minst 70 år och i resterande bor unga vuxna mellan 18 och 25 år, däribland personer som nyligen fått uppehållstillstånd i Sverige.

Boendet är uppbyggt med 51 lägenheter. Lägenheterna beskrivs vara små men erbjuder i stället större utrymmen som delas gemensamt bland alla boende. De gemensamma utrymmena innehåller kök, vardagsrum, bibliotek, syrum, ateljé med konstnärsmaterial och trädgård med sittplatser, grill, blomsterrabatter och köksträdgård.

Som boende i SällBo finns det krav på att bidra till det sociala livet i huset genom att minst två timmar i veckan socialisera med grannar. De boende ska även delta vid minst ett gemensamt möte i månaden. En SällBovärd, anställd av Helsingborgshem, finns på plats som inspiratör och ”igångsättare”.

SällBo erbjuds som hyresrätter men saknar kö- eller poängsystem. De intresserade ansöker i stället direkt till de lediga lägenheterna. De som ansöker ska uppfylla krav på språkkunskaper, referenser och betalningsförmåga samt att de ska tillhöra någon av grupperna ”70+”, det vill säga vara 70 år eller äldre, ”Max 25”, det vill säga vara mellan 18 och 25 år eller nyblivna unga svenskar mellan 18 och 25 år. De som uppfyller de grundläggande kraven kan sedan kallas till en intervju där de personliga egenskaperna bedöms och därefter erbjuds den sökande en lägenhet. Det krävs inget behovsprövat bostadsbeslut för att flytta in i lägenheterna.

Äldreenhetens utredning

I Nacka kommun finns det flera olika boendeformer som riktar sig till äldre personer. Vissa boendeformer är behovsprövade och erbjuds efter bostadsbeslut, medan andra boendeformer är öppna för alla äldre personer att ställa sig i bostadskö hos fastighetsbolag eller att köpa på den reguljära fastighetsmarknaden.

Äldrenämnden driver inte några egna boenden för äldre personer och avgör inte vad som ska byggas i kommunen. Det pågår däremot ett nära samarbete mellan berörda enheter i kommunen, vårdföretag, fastighetsutvecklare, byggföretag, intresseorganisationer med flera för att bevaka målgruppens behov samt säkerställa tillgången till bostäder. Genom att delta i olika projekt och initiativ inom bostadsutveckling och samhällsplanering strävar

Äldrenämnden efter att påverka utformningen av bostäder och boendemiljöer på ett sätt som möter de specifika behoven och önskemålen från äldre personer.

Bevakning av målgruppen äldre personers intresse avseende olika boendeformer sker i hög utsträckning i samarbete med Seniorrådet i Nacka kommun. Seniorrådet har en särskilt utsedd grupp som fokuserar på bostadsfrågor, och tillsammans med denna grupp har Äldreenheten, fastighetsföretag och enheten för strategisk stadsutveckling genomfört flera studiebesök på bland annat olika former av bostadsgemenskaper. Seniorrådet beskriver att de i huvudsak ser ett intresse av bostadsgemenskaper med andra seniorer.

I nuläget finns det ett flertal seniorbostäder och trygghetsbostäder inom Nacka kommuns geografiska område, och det pågår diskussioner mellan intressegrupper och byggföretag om att starta gemenskapsboenden. Dessa boendeformer erbjuds då på den reguljära bostadsmarknaden och förmedlas inte av äldreenheten.

Motverka ensamhet och minska stödbehov

I medborgarförslaget beskrivs fördelarna med att planera för gemensamhetsboende enligt ”SällBo”-modellen utifrån att det motverkar ensamhet och minskar stödbehovet bland äldre. Att motverka ensamhet och därmed minska stödbehovet är en prioriterad fråga för äldrenämnden eftersom ensamhet kan ha negativa effekter på den fysiska och mentala hälsan, särskilt hos äldre som redan kan ha hälsoproblem. Social isolering och ensamhet kan öka risken för allvarliga sjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar, depression, demens och andra sjukdomar som kan förkorta livet. Det är därför viktigt att motverka ensamhet bland äldre genom att erbjuda sociala aktiviteter, stöd och vård som kan bidra till att upprätthålla en god fysisk och psykisk hälsa, samt ge en meningsfull och tillfredsställande tillvaro.

Nacka kommun arbetar aktivt för att motverka ensamhet hos äldre genom olika åtgärder och aktiviteter. Kommunen erbjuder bland annat olika former av dagverksamhet, där äldre personer kan träffas och delta i olika aktiviteter tillsammans. Kommunen satsar även på olika typer av mötesplatser, där äldre personer kan träffas och umgås på ett avslappnat sätt. Det kan handla om exempelvis öppna träffpunkter eller stöd med finansiering av olika klubbar och föreningar.

Språkstudier och ökad integration

I medborgarförslaget beskrivs hur boendeformen SällBo kan bidra till språkstudier och en ökad integration bland yngre nyanlända personer. I Nacka kommun är det arbets- och etableringsenheten, på uppdrag av nämnden för arbete och försörjning, som arbetar med frågor avseende integration och mottagande av nyanlända. Nyanlända nackabor får bland annat tillgång till undervisning i svenska för invandrare, samhällsorientering, studie- och

yrkesvägledning och andra insatser som kan hjälpa dem att få en bra start i Sverige. Nyanlända som anvisats av Migrationsverket erbjuds hyra en bostad av kommunen under två år. Under denna period får de nyanlända stöd i att söka egen bostad som de ska kunna flytta till efter de två åren.

Civilsamhället spelar också en viktig roll för integrationen i kommunen. De erbjuder bland annat mötesplatser och språkcaféer samt olika former av aktiviteter och evenemang.

Äldrenämndens ansvar

Enligt Socialtjänstlagen är kommunen skyldig att tillhandahålla särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre som behöver särskilt stöd och där behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Äldrenämnden ska utöver det även verka för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden samt ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. De olika boendeformerna som erbjuds kan utifrån detta delas upp i behovsprövade boenden och icke-behovsprövade boenden.

Behovsprövade boendeformer avser de boendeformer som beviljas via biståndsbeslut av äldrenämnden utifrån den äldres individuella stödbehov. Dessa bostäder förmedlas av kommunen och kommunen har ett särskilt ansvar att säkerställa att antalet platser som erbjuds motsvarar behov och efterfrågan. Exempel på dessa boendeformer är SällBo (särskild boende för äldre), profilboenden och korttidsboenden.

Ett icke-behovsprövat boende är ett boende som är tillgängligt för alla, oavsett om personen har ett särskilt behov eller inte. Dessa boenden kan exempelvis vara seniorbostäder, trygghetsbostäder eller gemensamhetsbostäder.

Synpunkter och bedömning

Äldreenheten har utrett medborgarförslaget och finner att förslaget belyser viktiga frågor. Effekten på de i medborgarinitiativet beskrivna målsättningarna för SällBo är dock jämförbara med effekterna av andra insatser som redan erbjuds i Nacka Kommun. Nacka kommun erbjuder olika insatser för att motverka ensamhet samt öka integrationen som både är öppna för alla att delta vid, eller som erbjuds efter en individuell behovsprövning.

Det finns även förutsättningar för fastighetsbolag på den reguljära bostadsmarknaden att i samråd med intressegrupper starta och förmedla gemensamhetsboenden enligt SällBo-modellen. Äldreenheten bedömer utifrån detta att det inte finns ett behov av att äldreenheten planerar för boenden enligt SällBo-modellen i Nacka kommun.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för barn.

Bilagor

Bilaga 1. Medborgarförslag

Bilaga 2. Tjskr Medborgarförslag

Ellinor Egefors Åkesson
Enhetschef
Äldreenheten

Magda Tallvid
Kvalitetsutvecklare
Äldreenheten, kvalitet vård- och omsorg